

Драгана Б. Раденовић
<https://orcid.org/0009-0009-6277-4216>

Академија васпитачко-медицинских
струковних студија, Алексинац
Одсек васпитачких студија

Радован М. Антонијевић
<https://orcid.org/0000-0002-0123-1914>

Универзитет у Београду
Филозофски факултет
Одељење Педагогија

УДК 37.091.3::811.163.41;
159.947-053.5
DOI 10.46793/Uzdanica22.2.183R
Оригинални научни рад
Примљен: 21. фебруар 2025.
Прихваћен: 11. јул 2025.

ПОВЕЗАНОСТ УСПЕХА УЧЕНИКА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА СА РАДНИМ НАВИКАМА И СТЕПЕНОМ МОТИВАЦИЈЕ ЗА ПОСТИГНУЋЕМ¹

Айсџпракџ: Вештине се развијају кроз вежбу и усавршавање способности које су потребне за успешно извођење активности. Намера да се нешто научи покреће и активира мисаоне процесе, који омогућавају ефикасно учење и памћење. Циљ овог истраживања јесте утврдити карактеристике повезаности школског успеха ученика у области српског језика са радним навикама и степеном мотивације за постигнућем. У циљу реализације истраживања коришћена је дескриптивна метода, а од техника прикупљања података скалирање. Узорак је обухватио укупно 600 ученика седмог разреда. На основу приказаних резултата, треба истаћи да све ставке из упитника о радним навикама статистички значајно позитивно корелирају са постигнућем ученика из српског језика. Сходно томе и композитни скор радних навика статистички значајно позитивно је повезан са оценом из српског језика. Корелација је умереног интензитета и статистички значајна на нивоу $p < 0,01$. Може се извести закључак да што су радне навике израженије то је оцена из српског језика виша. Када је у питању мотив постигнућа ученика и његова повезаност са оценама, уочава се да је корелација ниска, али ипак статистички значајна. На основу резултата истраживања изводи се закључак да су радне навике ученика важније као предиктори школског успеха од саме мотивације ученика за постигнућем.

¹ Рад је резултат истраживачког пројекта у оквиру докторских студија педагогије на Филозофском факултету Универзитета у Београду, започетог кроз активности на предмету Теорије интелектуалног развоја и васпитања, чија је реализација у највећој мери била усмерена на израду докторске дисертације под називом *Повезаност школског успеха ученика са различитим контекстуалним чињеницама* (под менторством проф. др Радована Антонијевића), одбрањене 13. 7. 2021. године на Филозофском факултету Универзитета у Београду. Резултати истраживања у овом раду први пут су интерпретирани у контексту наставе српског језика.

Кључне речи: школски успех, постигнућа ученика, персоналне карактеристике, настава српског језика, мотивација.

УВОД

Српски језик је одабран као предмет истраживања због свог централног места у наставном плану и програму за основну школу, као и због кључне улоге у развоју језичке писмености, која представља основу за даље образовање. У настави српског језика, образовни стандарди и исходи учења дефинишу кључне области, као што су читање, разумевање текста, писано изражавање, граматика, лексика и књижевност, и представљају основ за планирање, реализацију и вредновање наставног процеса. Према тим стандардима, ученици треба да развију способности примене језичких знања, тумачења књижевних дела, писања структурираних и смислених текстова, поштовања језичких норми и критичког читања. Индивидуалне разлике у начину учења, комуникацији и приступу школским обавезама значајно утичу на образовни успех ученика (Антонијевић, Раденовић 2022). У овом истраживању, школски успех се дефинише оценом из српског језика, а посебна пажња усмерава се на повезаност тог успеха са контекстуалним чиниоцима, пре свега радним навикама и мотивацијом за постигнућем.

Добро развијене радне навике помажу ученицима да систематично приступају учењу и задацима, што омогућава боље разумевање и примењивање језичких садржаја. Такве навике се не развијају спонтано, већ кроз систематичан рад и подршку. Радне навике представљају усвојене и понављањем утврђене начине учења и рада, који омогућавају ефикасније и организоване извршавање школских задатака (Радовановић 1967). Њихово формирање подразумева заједничко деловање породице и школе, са циљем подстицања самосталности, дисциплине и одговорности код ученика (Цицерман, Шунк 2011).

С друге стране, мотивација за постигнућем покреће ученике да активно учествују у настави, ангажују се у продуктивним задацима и стреме ка вишим когнитивним нивоима. Мотивација за постигнућем се дефинише као унутрашњи подстицај усмерен ка успеху, личном напретку и испуњавању високих стандарда (МекКлеланд 1976). Истраживања показују да унутрашња мотивација, заснована на интересовању и осећају компетентности, има снажнији утицај на академска постигнућа од спољашњих награда (Хулеман и др. 2010; Еклс, Вигфилд 1992). У оквиру мотивационог приступа учењу, значајно место заузимају позитивна слика о себи, јасно постављени циљеви и развијена радна етика, који су од суштинског значаја за успешно школовање (Брковић и др. 1998; Јенсен 2013).

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Циљ овог истраживања јесте утврдити карактеристике повезаности између школског успеха ученика у настави српског језика са радним навикама и степеном мотивације за постигнућем. Школски успех ученика у настави српског језика у овом истраживању представља ниво оствареног успеха у савладавању наставног градива, што се исказује оценама из овог наставног предмета.

Задаци истраживања:

1. Испитати и утврдити карактеристике повезаности школског успеха ученика из српског језика и персоналних карактеристика ученика у погледу радних навика ученика;
2. Испитати и утврдити карактеристике повезаности школског успеха ученика из српског језика и персоналних карактеристика ученика у погледу мотивације ученика за постигнућем;
3. Утврдити разлике између школског успеха ученика из српског језика и персоналних карактеристика ученика у погледу радних навика и мотивације ученика за постигнућем.

Хипотезе истраживања:

Х1. Персоналне карактеристике ученика, у погледу радних навика ученика, значајно су повезане са школским успехом ученика из српског језика;

Х2. Персоналне карактеристике ученика, у погледу мотивације ученика за постигнућем, значајно су повезане са школским успехом ученика из српског језика;

Х3. Постоје разлике у погледу радних навика ученика и мотивације ученика за постигнућем у односу њиховог утицаја на школски успех ученика из српског језика.

Узорак је обухватио укупно 600 ученика седмог разреда из укупно 75 основних школа из урбаних градских средина, градова Београда, Панчева и Вршца. Напомиње се да је ово истраживање део ширег истраживања (Раденовић 2021).

Табела 1. Структура узорка ученика према оцени из српског језика и општем успеху

Успех ученика	Ученици – српски језик		Општи успех	
	f	%	f	%
Одличан	248	41,33	238	39,7
Врлодобар	214	35,67	228	38,0
Добар	98	16,33	94	15,7
Довољан	40	6,67	40	6,7
Укупно	600	100	600	100,0

Легенда: f– фреквенција, % – проценат.

Просечна оцена из српског језика је $M = 4,11 \pm 0,91$, док је просечан општи успех ученика $M = 4,10 \pm 0,89$.

У циљу реализације истраживања коришћена је дескриптивна метода, а од техника прикупљања података скалирање. За мерење мотива постигнућа ученика коришћена је скала МОП/Д (Васић Шарчевић 2014). Скала мерења мотивације за постигнућем у раном адолесцентном добу садржи 35 ставки. Скала је састављена као класична скала Ликертовог типа. Инструмент се састоји од четири супскале које мере: такмичење са другима; истрајност у остваривању циљева; остваривање циљева као извор задовољства; и оријентацију ка планирању. Помоћу скале процене, сагледане су радне навике ученика: правилан распоред дневних активности; организација процеса учења; усвојена техника правилног учења; направљен план рада – редослед учења предмета; концентрисаност на учење.

Резултати добијени истраживањем статистички су обрађени уз адекватан одабир статистичких метода, како би се обезбедио оптималан модел сагледавања утицаја, зависности и разлика између анализираних података добијених у истраживању. Од мера дескриптивне статистике коришћена је аритметичка средина са припадајућом стандарном девијацијом, као и минимум и максимум. За опис квалитативних варијабли коришћени су фреквенције и проценти. За испитивање повезаности две континуиране варијабле користио се Пирсонов коефицијент корелације. Регресионим моделима (линеарна регресиона анализа) испитана је предиктивна вредност варијабли. Разлике међу групама одређене су помоћу Једнофакторске анализе варијансе (АНОВА). Поред АНОВА-е коришћен је и t-тест за велике независне узорке. Хи-квадрат тест је примењен ради утврђивања повезаности између две категоријалне променљиве. Статистичка значајност је одређена у оквиру нивоа вероватноће за одбацивање нулте хипотезе, у распону од $p \leq 0,05$ до $p < 0,001$. Статистичка обрада и анализа урађена је у компјутерском програму SPSS вер. 24 (*Statistical Package for the Social Sciences*).

АНАЛИЗА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Испитивано је да ли постоји статистички значајна повезаност између персоналних карактеристика ученика – конкретно радних навика и мотивације за постигнућем – и њиховог школског успеха у настави српског језика. У ту сврху рађена је корелациона анализа (Пирсонова) између претходно наведених варијабли. Линеарна регресиона анализа коришћена је како би се испитао утицај радних навика и мотивације ученика за постигнућем на оцenu из српског језика. Ученици су на скали Ликертовог типа, заокруживањем бројева од један до пет, одговарали на питања, процењујући тачност тврдње, односно степен присутности радне навике ученика и мотивације ученика за постигнућем, у зависности од тога да ли су били сагласни са наведеном тврдњом или нису.

КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОВЕЗАНОСТИ УСПЕХА УЧЕНИКА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА СА РАДНИМ НАВИКАМА УЧЕНИКА²

Највишу корелацију са оценом из српског језика има показатељ *Свакодневно обављам школске обавезе* ($r = 0,669$), што сугерише да ученици који редовно испуњавају своје школске обавезе имају боље резултате. Значајну повезаност показују ајтеми *Увек у планирано време учим лекције и радим домаће задатке* ($r = 0,550$) и *Док учим, постављам питања самом/самој себи* ($r = 0,556$), што указује на важност дисциплине у учењу и активног когнитивног приступа. Такође, високи коефицијенти корелације су уочени код стратегија учења као што су *Кад схватим главне појмове и идеје, понављам лекцију и прелиставам се* ($r = 0,527$) и *Током учења, мислим о оном што учим и повезујем идеје* ($r = 0,480$), што потврђује да разумевање и репетиција значајно доприносе академском успеху. Показатељи *Имам направљен план рада и школских активности* ($r = 0,536$) и *Испланирао/ла сам шта ћу учити и којим редоследом ћу учити* ($r = 0,317$) наглашавају значај организације и структурираног приступа у учењу, али са нешто нижом корелацијом у односу на друге навике. С друге стране, индикатори као што су *Имам своје место за учење* ($r = 0,162$) и *Брзо се сконцентришем на учење* ($r = 0,165$) показују најнижу, али и даље статистички значајну корелацију са успехом, што значи да су важни, али не пресудни у односу на друге навике.

---

² Резултати истраживања утицаја и повезаности успеха ученика из српског језика са радним навикама ученика, приказани су у раду Антонијевић, Раденовић 2022.

На основу приказаних резултата, треба истаћи да све ставке из упитника о радним навикама статистички значајно позитивно корелирају са постигнућем ученика из српског језика. Сходно томе и композитни скор радних навика статистички значајно позитивно је повезан са оценом из српског језика ($r = 0,572$, $p < 0,01$). Корелација је умереног интензитета и статистички значајна на нивоу $p < 0,01$. Може се извести закључак да што су радне навике израженије то је оцена из српског језика виша.

Нису сви ајтеми који су у корелационој анализи статистички значајно повезани са оценом из српског језика показали и статистички значајан утицај на зависну варијаблу. Ајтеми који су се издвојили су следећи: *Свакодневно обављам школске обавезе* ($\beta = 0,515$, $p < 0,001$), *Имам своје место за учење* ($\beta = 0,349$, $p < 0,001$), *Брзо се сконцентришем на учење* ($\beta = 0,197$, $p < 0,001$), *Током учења, мислим о оном што учим и повезујем идеје* ($\beta = 0,251$, $p < 0,001$) и *Док учим, постављам питања самом/самој себи* ($\beta = 0,347$, $p < 0,001$).

Очекивано, укупан скор на упитнику радних навика статистички значајно утиче на оцену из српског језика ($\beta = 0,572$, $p < 0,001$). Утицај је позитиван. Радне навике објашњавају чак 27,6% постигнућа из српског језика.

КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОВЕЗАНОСТИ УСПЕХА УЧЕНИКА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И СТЕПЕНА МОТИВАЦИЈЕ УЧЕНИКА ЗА ПОСТИГНУЋЕМ

У табелама су приказани резултати повезаности школског успеха ученика у области српског језика и чинилаца контекста персоналних карактеристика ученика у погледу мотивације за постигнућем.

Табела 2. Повезаност персоналних карактеристика ученика у погледу мотивације за постигнућем са оценом из српског језика у шестом разреду

	Оцена из српског језика	
	r	
МОТИВ ПОСТИГНУЋА		0,174**
	p	0,000

* корелација је значајна на нивоу 0.05

** корелација је значајна на нивоу 0.01

r = Пирсонов коефицијент корелације, p = статистичка значајност

Најзначајнији податак јесте да постоји статистички значајна позитивна корелација између укупног скорa на мотиву постигнућа и оцене из српског језика. Корелација је ниска, али ипак статистички значајна на нивоу 0,01 ($r = 0,174$, $p < 0,01$).

Табела 3. Утицај персоналних карактеристика ученика у погледу мотивације за постигнућем са оценом из српског језика у шестом разреду

	Beta (β)	t	p	95,0% Интервал поверења	
				Доња граница	Горња граница
МОТИВ ПОСТИГНУЋА	0,174	4,280	0,000	0,102	0,276

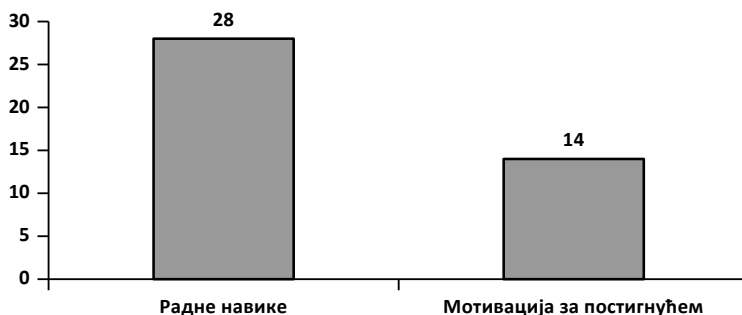
Прилагођени коефицијент детерминације (R^2) = 0,135

Испитан је и утицај мотива постигнућа на оцену из српског језика. Линеарна регресиона анализа показује статистички значајан позитиван утицај мотива постигнућа на постигнуће из српског језика ($\beta = 0,174$, $p < 0,001$). Укупно је 13,5% варијансе зависне променљиве (оцена из српског језика) објашњено мотивом постигнућа.

РАЗЛИКЕ У ПОГЛЕДУ РАДНИХ НАВИКА УЧЕНИКА И МОТИВАЦИЈЕ УЧЕНИКА ЗА ПОСТИГНУЋЕМ И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ШКОЛСКИ УСПЕХ УЧЕНИКА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

У даљем раду представљени су резултати који се односе на разлике у погледу радних навика и мотивације ученика за постигнућем, као и њихов утицај на школски успех ученика, посебно у контексту наставе српског језика.

Графикон 1. Утицај радних навика и мотивације за постигнућем на школски успех

Очекивано, укупан скор на упитнику радних навика статистички значајно утиче на оцену из српског језика, а 27,6% варијансе објашњава оцену из српског језика. Када је мотив постигнућа у питању, укупно 13,5% варијансе зависне променљиве (оцена из српског језика) објашњено је овим

мотивом. Анализа резултата показује да су развијене радне навике значајнији фактор за постигнућа из српског језика. Студија под називом „Self-Discipline Outdoes IQ in Predicting Academic Performance of Adolescents” бавила се испитивањем улоге самодисциплине у предвиђању академског успеха код адолесцената, у поређењу са интелигенцијом (IQ). Истраживање је обухватило ученике осмог разреда, са циљем да се утврди у којој мери самодисциплина доприноси успеху у школи. Основни закључак је да самодисциплина представља бољи предиктор академског успеха од когнитивних способности, чиме се истиче значај радних навика, што је у складу са налазима овог истраживања (Дакворт, Селицмен 2005). Истраживањем под називом „Motivational and Cognitive Factors in the Success of Student Self-Regulated Learning” испитиван је утицај мотивације и когнитивних фактора на саморегулисано учење и академски успех. Истраживање је показало да мотивација сама по себи игра важну улогу у учењу, али да је ефекат много јачи када се комбинује са ефикасним радним навикама и стратегијама учења (Пинтрич, Де Грот 1990).

ДИСКУСИЈА

Корелациона анализа је показала да све ставке из упитника о радним навикама позитивно корелирају са оценом из српског језика, при чему је највиша вредност добијена за ставку *Свакодневно обављам школске обавезе* ($r = 0,669$). Овај налаз упућује на важност дисциплине и континуитета у раду. Такође, истичу се и когнитивно ангазоване стратегије попут постављања питања самом себи током учења ($r = 0,556$) и повезивања идеја ($r = 0,480$), што указује да квалитетне радне навике нису само механичке, већ укључују и дубљу обраду информација. Резултати регресионе анализе додатно потврђују да су управо радне навике најјачи појединачни предиктор академског постигнућа. Статистички значајне ставке попут *Имам своје мјесто за учење* ($\beta = 0,349$) и *Брзо се сконцентришем на учење* ($\beta = 0,197$) указују да чак и фактори који су у корелационој анализи деловали слабије, у кумулативном утицају доприносе бољем успеху. Укупни утицај радних навика на успех из српског језика износи 27,6% објашњене варијансе, што је висок проценат у оквиру образовних истраживања. С друге стране, резултати у вези са мотивацијом за постигнућем показују значајно слабију повезаност. Иако је уочена позитивна корелација између укупног мотива постигнућа и оцене из српског језика ($r = 0,174$, $p < 0,01$), та повезаност је слаба. Резултати регресионе анализе сугеришу да мотивација за постигнућем објашњава 13,5% варијансе у оценама, што је знатно мање у односу на утицај радних навика. Ови налази су у складу са истраживањем Дакворта и Селицмена (2005), који закључују да је самодисциплина поузданији предиктор академског успеха од интели-

генције, чиме се указује на практичну важност формираних радних навика. Студија Цимермана и Шунка (2011) такође наглашава значај саморегулације, планирања, постављања циљева и самопраћења као фактора који воде бољим резултатима – све то се у овом истраживању рефлектује кроз анализу радних навика ученика.

Са теоријског становишта, радне навике представљају понављање, усвојене обрасце понашања који се формирају утицајем породице, школе и друштвене средине. Радовановић (1967) наглашава да се оне стичу кроз вежбу и доследну примену, док Рот и Радоњић (2006) истичу значај континуитета и планирања као предуслова за њихово усвајање. Родитељи имају кључну улогу у моделовању ових навика, али се не сме занемарити ни улога наставника у усмеравању, мотивисању и организовању ученичког рада. Слично, мотивација за постигнућем је вишедимензионалан конструкт који укључује личне циљеве, очекивања, уверења и афективне компоненте. Теорије мотивације (МекКлеланд 1976; Рајчевић 2015) указују на значај унутрашње мотивације, жеље за успехом и позитивних очекивања у постизању образовних циљева. Међутим, као што истиче и Јенсен (2013), мотивација није стабилна и може варирати у зависности од контекста, самопоуздања, повратне информације и актуелног окружења у учионици. Иако мотивација активира процес учења, она сама по себи није довољна. Како наводи истраживање Пинтрича и Де Грота (1990), најбоље резултате постижу они ученици који комбинују високу мотивацију са развијеним радним стратегијама и навикама. То потврђује и ова студија: мотивација, иако значајна, остаје секундарна у односу на систематичност, организацију и мисаону ангажованост у процесу учења. Важно је нагласити да ученици имају различите мотивационе профиле и нивое навика у учењу. Како се наводи у теоријском делу, сваки ученик је индивидуално различит у начину усвајања и примене знања, што укључује њихове карактерне особине, степен самодисциплине и оријентацију ка циљевима. Отуда и важност индивидуализације наставног процеса и диференцирања васпитно-образовних приступа.

ЗАКЉУЧАК

Коначно, интегрисањем добијених резултата и теоријских основа може се извести закључак да је најбољи академски ефекат постигнут код ученика који имају развијене радне навике и умерено до високо изражену мотивацију за постигнућем. Саме радне навике представљају оперативни израз мотивације у пракси. Другим речима, мотивација даје смисао и смер, али су радне навике те које воде до конкретних резултата. Резултати показују да радне навике имају већи утицај на успех у учењу српског језика него мотив постигнућа. Конкретно, радне навике објашњавају 27,6% варијансе оцено из

српског језика, док мотив постигнућа објашњава 13,5%, што указује на то да је систематски приступ учењу значајнији фактор у остваривању високих образовних резултата. Ово значи да су редовно учење, прављење белешки и примена ефикасних стратегија учења директно повезани са бољим академским постигнућем, док сама жеља за успехом није довољна без конкретних навика које подржавају процес учења.

Ови налази су веома значајни јер показују да развој радних навика не само да повећава успешност у одређеном предмету, већ и ствара основу за дугорочан академски успех. Континуирано обрађивање градива, боље управљање временом и редовно извршавање задатака су елементи који ученицима омогућавају да доследно постижу добре резултате. Иако мотивација за постигнућем има улогу у процесу учења, она сама по себи није довољна уколико није подржана ефикасним стратегијама и радним навикама. Ови резултати наглашавају потребу за интегрисаним приступом у образовању, где ће се код ученика подстицати и мотивација, али уз истовремени развој вештина које омогућавају успешно учење. Стога, унапређење радних навика треба да буде један од приоритета образовног система и породичног окружења. Школе и родитељи треба да пруже подршку ученицима у формирању и одржавању продуктивних образовних рутина, јер су оне један од најважнијих предуслова за школски успех и развој ученика.

Иако је у истраживању коришћен модел са мањим бројем предиктора – радним навикама и мотивацијом за постигнућем – што се може сматрати методолошким ограничењем, такав приступ је свесно одабран на основу јасно дефинисаног циља истраживања. Истраживање је усмерено на анализу улоге ових персоналних чинилаца у школском успеху из српског језика, будући да су то аспекти на које васпитно-образовни процес може директно утицати кроз педагошке мере, методичке приступе и системску подршку ученицима. Коришћење дескриптивне методе и ограничених корелационих и регресионих анализа у овом истраживању има своје оправдање у почетној, експлоративној природи испитивања односа између појединачних персоналних карактеристика и школског успеха. Избор предиктора заснован је на теоријским полазиштима и претходним истраживањима која показују снажан утицај радних навика и мотивације на академско постигнуће. Ово истраживање се бави повезаношћу радних навика и мотивације са успехом у настави српског језика, што је у литератури недовољно заступљено. Резултати имају практичну вредност за наставу српског језика и отварају простор за даља, специфичнија испитивања са препоруком за проширивање модела увођењем додатних контролних варијабли. С друге стране, ограничавање овог истраживања на два променљива фактора указује управо на оне аспекте ученичког понашања који се могу унапређивати кроз педагошки рад и системску подршку, што је био примарни фокус овог рада.

ЛИТЕРАТУРА

Antoniјеvić, Radenović (2022): R. Antoniјеvić, D. Radenović, Povezanost između školskog uspeha učenika i karakteristika ličnosti učenika, *Učenje i nastava*, 1, 13–26.

Brković, Pertović-Bjekić, Zlatić (1998): A. Brković, D. Pertović-Bjekić, L. Zlatić, Motivacija učenika za nastavne predmete, *Psihologija*, 12, 115–136.

Cimerman, Šunk (2011): B. Zimmerman, D. Schunk, *Self-Regulated Learning and Academic Achievement*, Theory, Research and Practice, New York, NY: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-1-4612-3618-4>.

Dakvort, Selidžmen (2005): A. L. Duckworth, M. E. P. Seligman, Self-Discipline Outdoes IQ in Predicting Academic Performance of Adolescents, *Psychological Science*, 16(12), 939–944. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/j.1467-9280.2005.01641.x>

Huleman, Šrager, Bodman, Harackiewicz (2010): C. Hulleman, S. M. Schrager, S. M. Bodmann, J. M. Harackiewicz, A meta-analytic review of achievement goal measures: different labels for the same constructs or different constructs with similar labels?, *Psychol. Bull.*, 136, 422–449. <https://doi.org/10.1037/a0018947>

Jensen (2013): E. Jensen, *Podučavanje s mozgom na umu*, Pedagoška raskršća, Beograd: Eduka.

MekKleland (1976): D. C. McClelland, *The achieving society*, New York: Irvington Publishers.

Pintrič, De Grot (1990): P. R. Pintrich, E. V. De Groot, Motivational and Cognitive Factors in the Success of Student Self-Regulated Learning, *Journal of Educational Psychology*, 82(1), 33–40.

Radenović (2021): D. Radenović, *Povezanost školskog uspeha učenika sa različitim kontekstualnim činiocima*, doktorska disertacija, Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet. <https://nardus.mpn.gov.rs/handle/123456789/18591>

Radenović (2023): D. Radenović, Povezanost uspeha učenika iz matematike sa radnim navikama i stepenom motivacije za postignućem, tematski zbornik, XIV međunarodna naučno-stručna konferencija „Unapređenje kvalitete života djece i mladih”, Tuzla: Udruženje za podršku i kreativni razvoj djece i mladih, 367–374.

Rajčević (2015): P. Rajčević, Motivacija učenika osnovne škole za rad i vaspitno-obrazovni uspeh, *Zbornik radova Učiteljskog fakulteta*, 9, 51–63.

Radovanović (1967): R. Radovanović, *Kako postići bolji uspeh u učenju*, Požarevac: Novinska ustanova Požarevac.

Rot, Radonjić (2006): N. Rot, S. Radonjić, *Psihologija*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Vasić, Šarčević (2014): A. Vasić, D. Šarčević, Merenje motivacije za postignuće u ranom adolescentnom dobu, *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, 41(1), 91–117.

Vigfild, Ekls (2011): J. S. A. Wigfield, J. S. Eccles, The development of achievement task values: A theoretical analysis, *Developmental Review*, 12(3), 265–310. [https://doi.org/10.1016/0273-2297\(92\)90011-P](https://doi.org/10.1016/0273-2297(92)90011-P)

Dragana B. Radenović

Academy of Educational and Medical
Vocational Studies, Aleksinac
Department of Educational Studies

Radovan M. Antonijević

University of Belgrade
Faculty of Philosophy
Department of Pedagogy

THE RELATIONSHIP BETWEEN STUDENTS' ACHIEVEMENT IN THE SERBIAN LANGUAGE AND THEIR WORK HABITS AND LEVEL OF ACHIEVEMENT MOTIVATION

Summary: Skills are developed through practice and the refinement of abilities necessary for the successful performance of activities. The intention to learn activates cognitive processes that enable effective learning and memory. The aim of this research is to determine the characteristics of the connection between students' academic achievement in the Serbian language and their work habits and level of achievement motivation. Descriptive research method was used, together with scaling as data collection technique. The sample included a total of 600 seventh-grade students. Based on the presented results, it should be emphasized that all items from the work habits questionnaire are statistically significantly positively correlated with students' achievement in the Serbian language. Accordingly, the composite score of work habits is also statistically significantly positively associated with the grade in Serbian language. The correlation is of moderate intensity and statistically significant at the level of $p < 0.01$. It can be concluded that the more developed the work habits, the higher the grade in Serbian language. When it comes to students' achievement motivation and its connection with their grades, a low but still statistically significant correlation is observed. Based on the research results, it can be concluded that students' work habits are more important predictors of academic success than their achievement motivation.

Keywords: academic success, student achievement, personal characteristics, Serbian language teaching, motivation.